

Κύριοι Υπουργοί,

Κύριοι Βουλευτές,

Κυρίες και Κύριοι Δικαστές,

Κύριε Περιφερειάρχα,

Κύριε Δήμαρχε,

Σεβασμιότατε,

Κυρίες και Κύριοι, εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων,

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Κυρίες και Κύριοι

Είναι ιδιαίτερη τιμή και χαρά για μένα να παρευρίσκομαι σήμερα στην ιστορική πόλη της Καβάλας, η οποία έχει συμβολική αξία για τον ελληνισμό και το χριστιανισμό, ως τόπος συγκρητισμού του αρχαίου μας πολιτισμού, της βυζαντινής και χριστιανικής παράδοσης, αλλά και της νεότερης Ελλάδας, που παρά τα δεινά, τις εσωτερικές αντιφάσεις και τις αέναες συγκρούσεις, αναπτύσσεται και πετυχαίνει.

Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον Πρόεδρο Γιώργο Γραμμένο και το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Καβάλας για την θερμή υποδοχή, την υποδειγματική φιλοξενία και την άρτια διοργάνωση.

Η Ολομέλεια αυτή είναι η πρώτη Ολομέλεια της παρούσας θητείας, που διεξάγεται στην Περιφέρεια και λαμβάνει χώρα μετά τα δύο χρόνια έξαρσης της πανδημικής κρίσης, σε μια περίοδο δηλ. κατά

την οποία ο δικηγορικός κόσμος, αλλά και η ελληνική κοινωνία, καλείται να ανακτήσει το χαμένο έδαφος και να σταθεί ξανά στα πόδια του με αυτοπεποίθηση. Ταυτόχρονα, διεξάγεται σε μια συγκυρία, όπου τα θεμελιώδη κεκτημένα του νομικού μας πολιτισμού βάλλονται πανταχόθεν. Για το λόγο αυτό έχουμε χρέος, ως ανώτατο όργανο εκπροσώπησης του σώματος, να θέσουμε εκ νέου δημόσια, με τον πιο εμφαντικό τρόπο, το αίτημα για **δικαιοσύνη**, ανεξάρτητη, ταχεία και λειτουργική, για **δημοκρατία**, θεσμικά υγιή, με μηχανισμούς ελέγχου και όρους διαφάνειας, για μια **κοινωνία**, με αλληλεγγύη και δίκτυ προστασίας για τους πλέον αδύνατους.

Κατ' αρχάς, μια πραγματικά **ανεξάρτητη δικαιοσύνη** είναι το ύστατο θεσμικό ανάχωμα μπροστά στην καταβράθρωση του κράτους δικαίου και του κοινωνικού κεκτημένου, αλλά και στην αξιακή διολίσθηση του πολιτικού εποικοδομήματος, όπως τα βιώνουμε, εσχάτως, με ιδιαίτερη ένταση. Και όταν αναφέρομαι στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης δεν αναφέρομαι τόσο στη **de iure ανεξαρτησία**, που προστατεύεται επαρκώς από το Σύνταγμα, τόσο υπό προσωπική, όσο και υπό λειτουργική έποψη. Αναφέρομαι κυρίως στην **de facto ανεξαρτησία** που παραμένει διαρκές ζητούμενο όσο διατηρείται η σύνδεση δικαστικής και εκτελεστικής εξουσίας. Μια σύνδεση που λαμβάνει ποικίλες μορφές, είτε μέσω της επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης, είτε μέσω της εξασφάλισης θέσεων ευθύνης (π.χ. σε ανεξάρτητες αρχές), μετά την αφυπηρέτηση, φαινόμενο που αντί να περιορίζεται, **μεγενθύνεται με αμείωτη ένταση, με πλέον πρόσφατο παράδειγμα την νεοπαγή διάταξη για τοποθέτηση**

συνταξιούχου δικαστικού λειτουργού ως επικεφαλής της Δικαστικής Αστυνομίας.

Είναι γεγονός ότι για πρώτη ίσως φορά κάποιες από τις προτάσεις του δικηγορικού σώματος εισακούστηκαν και έγιναν ορισμένα βήματα, τόσο με τις αλλαγές στην **επιθεώρηση** με τις νέες οργανικές διατάξεις για τη δικαιοσύνη, όσο και με την **αποπομπή** ορισμένων δικαστών, που δεν εκπλήρωναν στοιχειωδώς τα καθήκοντά τους. Τα πρώτα δειλά αλλά σημαντικά συγκριτικά αυτά βήματα δεν πρέπει όμως να οδηγήσουν σε εφησυχασμό, αλλά αντίθετα σε διαρκή επαγρύπνηση και βελτίωση της Δικαιοσύνης επ' ωφελεία των πολιτών.

Καμία παρέμβαση για τη Δικαιοσύνη δεν είναι πλήρης, εάν δεν θίγει το κορυφαίο πρόβλημα της **ταχύτητας απονομής** της. Οι καθυστερήσεις στην Δικαιοσύνη, δεν αποτελούν απλώς εσωτερικό πρόβλημα του δικαστικού συστήματος· έχουν μείζονες συνέπειες στην κοινωνία, την οικονομία και το κράτος δικαίου. Όταν η δικαιοσύνη δεν απονέμεται, ή απονέμεται με υπερβολική καθυστέρηση, κλονίζεται η **ασφάλεια δικαίου** και δοκιμάζεται η **κοινωνική ειρήνη**. Όταν η εφαρμογή των κανόνων **βραδυπορεί, συχνά αυτοακυρώνεται**. Και αυτό δεν μπορεί να γίνεται αποδεκτό από κανένα και ιδίως από το δικηγορικό σώμα.

Η βραδεία απονομή της δικαιοσύνης ανάγεται σε δύο κυρίως λόγους: **α)** στις τεράστιες **καθυστερήσεις στον προσδιορισμό** δικασίμων ορισμένων κατηγοριών υποθέσεων και **β)** στην **καθυστέρηση έκδοσης των αποφάσεων** από ορισμένους (ευτυχώς λίγους) δικαστές.

Δεν θα αναφερθώ στα γνωστά συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν τους επιμέρους δικαιοδοτικούς κλάδους. Θα αναφερθώ σε ορισμένα

ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν **οριζόντια**, αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε λυσιτελώς το πρόβλημα των καθυστερήσεων.

- Το πρώτο **αφορά την έλλειψη διαφάνειας σχετικά με τις καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης**. Για να εντοπίσουμε τις παθογένειες του συστήματος και να βρούμε λύσεις πρέπει, πριν απ' όλα, να έχουμε γνώση όλων των στατιστικών στοιχείων και αριθμητικών δεδομένων για κάθε δικαστικό σχηματισμό, ώστε να μπορούν να συναχθούν ασφαλή συμπεράσματα. Ως Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος έχουμε ζητήσει τόσο από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, όσο και από τους αρμόδιους δικαστικούς σχηματισμούς, να λάβουμε γνώση των στοιχείων αυτών (αριθμό δικαστών ανά δικαστήριο, αριθμό εισερχομένων δικαστικών υποθέσεων ανά δικαστικό σχηματισμό σε ετήσια βάση, αριθμό εκδιδόμενων αποφάσεων τόσο συνολικά όσο και ανά δικαστή, χρόνο προσδιορισμού των υποθέσεων προς συζήτηση, χρόνο έκδοσης των αποφάσεων κ.ο.κ.). Δυστυχώς, μέχρι σήμερα δεν έχουμε λάβει την παραμικρή πληροφόρηση, **με αποτέλεσμα να κυκλοφορούν προτεινόμενες μαγικές «λύσεις», που περιλαμβάνουν την κατάργηση δικαστικών σχηματισμών της χώρας, χωρίς αυτό να επιρρωνύεται από κανένα στοιχείο.**
- Το δεύτερο αφορά την **κάλυψη των τεράστιων οργανικών κενών** δικαστικών υπαλλήλων, που έχει ως αποτέλεσμα την ακραία υποστελέχωση και την αδυναμία εξυπηρέτησης των αναγκών δικηγόρων και διαδίκων.

- Το τρίτο αφορά την **εν εξελίξει ψηφιοποίηση της Δικαιοσύνης**. Παρότι έχουν γίνει σημαντικά βήματα, ιδίως στο πεδίο της ηλεκτρονικής κατάθεσης δικογράφων, της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων του δημοσίου με το ΟΠΣ της Ολομέλειας των Δικηγορικών Συλλόγων, της λήψης ψηφιακών αντιγράφων αποφάσεων και πιστοποιητικών και της ηλεκτρονικής παρακολούθησης της πορείας των ποινικών, πολιτικών και διοικητικών υποθέσεων, η ψηφιοποίηση δεν έχει φθάσει στο επιθυμητό σημείο. Ζητούμενο είναι, αφού χορηγήθηκαν απομακρυσμένες ψηφιακές υπογραφές σε όλους τους δικηγόρους, να ολοκληρωθεί η **ηλεκτρονική κατάθεση για όλα τα δικόγραφα όλων των διαδικασιών**·σε όλα τα Δικαστήρια της Χώρας να θεσμοθετηθεί η **ψηφιακή θυρίδα δίκης**, όπου όλο το υλικό της δικογραφίας θα εισφέρεται και θα τυγχάνει επεξεργασίας ψηφιακά, με πρόσβαση όλων των παραγόντων της δίκης κατά τους δικονομικούς κανόνες.

Οι παραπάνω σκέψεις φιλοδοξούν να συμβάλουν στην κοινή στόχευση όλων των παραγόντων της δικαιοσύνης, αλλά και κάθε ενεργού πολίτη, δηλαδή στην παροχή **αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας** στους πολίτες. Όλοι οι παράγοντες απονομής της Δικαιοσύνης, πολιτεία, δικαστές και δικηγόροι, οφείλουν να επιδείξουν θεσμική ωριμότητα, αποφασιστικότητα και ευρηματικότητα για την αντιμετώπιση του «**αιώνιου και εγγενούς**» (όπως έχει προσφυώς αποκληθεί) προβλήματος της ταχείας, αλλά και ορθής, απονομής της δικαιοσύνης.

Πέρα όμως από την ταχεία και ορθή απονομή της Δικαιοσύνης, σημαντικό για μας ζήτημα είναι η **προστασία των αδυνάτων**

συμπολιτών μας. Αποτελεί πρόταγμα για εμάς η ενεργός συμπαράσταση του δικηγορικού σώματος στην κοινωνία, που δοκιμάζεται, υπό το βάρος πολλαπλών κρίσεων και έτσι παρεμβήκαμε σε τρία επίπεδα:

- Κατ' αρχάς, χάρις στη συντονισμένη δράση μας, που περιλάμβανε και αποχή από πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης από τράπεζες και funds , επετεύχθη η **αναστολή πλειστηριασμών πρώτης κατοικίας ευάλωτων δανειοληπτών.** Θυμίζω ότι ο ν. 4738/2020 εξαρτούσε την προστασία των ευάλωτων δανειοληπτών από τη σύσταση του Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων, πλην όμως ο φορέας αυτός ουδέποτε συνεστήθη, αφήνοντας έτσι τεράστιο κενό στην προστασία των δανειοληπτών. Χρειάστηκε η δυναμική παρέμβαση του δικηγορικού σώματος, μέσω της στοχευμένης αποχής μας -μια επιλογή που δικαιώθηκε πλήρως-, ώστε να εξασφαλιστεί εν τέλει το αυτονόητο λογικά η προστασία των πλέον ευάλωτων συμπολιτών μας με οφειλές σε τράπεζες και εταιρίες διαχείρισης απαιτήσεων, ενόσω δεν έχει ιδρυθεί εισέτι ο φορέας επαναμίσθωσης του νόμου όπως «υπερφύαλα» νομοθετική φιλοδοξία είχε προδιαγράψει.
- Περαιτέρω, **προσφύγαμε δικαστικά κατά της ρήτηρας αναπροσαρμογής ηλεκτρικού ρεύματος.** Τόσο με την πρόσθετη παρέμβαση υπέρ των καταναλωτικών οργανώσεων στο Πολυμελές Πρωτοδικείο ΑΘΗΝΩΝ, κατά την εκδίκαση των συλλογικών αγωγών κατά της «ρήτρας αναπροσαρμογής, όσο και ενώπιον του του Αρείου Πάγου,

επί του αιτήματος πιλοτικής δίκης. Δικαιωθήκαμε και τις δύο φορές. Αφ' ενός το Πρωτοδικείο χορήγησε **προσωρινή δικαστική προστασία, η οποία συνίσταται στην απαγόρευση της διακοπής παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σε όσους οικιακούς καταναλωτές, που ανήκουν στην ευρεία κατηγορία των «ευάλωτων καταναλωτών»**, εάν δεν πληρώνουν το ποσό που αντιστοιχεί στην Ρήτρα Αναπροσαρμογής. Αφ' ετέρου η Τριμελής Επιτροπή του Αρείου Πάγου δικαίωσε πλήρως τις θέσεις του δικηγορικού σώματος και των ενώσεων καταναλωτών και απέρριψε την η αίτηση της ΔΕΗ για την εισαγωγή των εκκρεμών συλλογικών αγωγών σε πιλοτική δίκη. Οι δικαστικές αυτές αποφάσεις είναι μια πρώτη νίκη κατά της Ρήτρας Αναπροσαρμογής. Ο αγώνας μας θα συνεχισθεί σε όλες τις δικαστικές διαδικασίες και στα κοινωνικά πεδία, μέχρι την τελική δικαίωση.

- Με αφορμή το ολοένα αυξανόμενο φαινόμενο ανθρωποκτονιών γυναικών, που έχει λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, πραγματοποιήσαμε δημόσιες παρεμβάσεις και παρουσιάσαμε **συγκεκριμένες προτάσεις στα αρμόδια Υπουργεία και Αρχές για την αντιμετώπιση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.**

Όταν συμβάλλουμε, έστω και θέτοντας ένα μικρό λιθαράκι στην υπεράσπιση της κοινωνίας, νιώθουμε ότι δικαιώνουμε τη θεσμική αποστολή μας, καθιστώντας ουσιαστικού περιεχομένου το άρθρο 90 ΚΔ, ώστε να μη γίνει «αδειανό πουκάμισο» και διάταξη τυπικού, διακηρυκτικού χαρακτήρα.

Νομίζω ότι με τις ενέργειές μας αυτές, αποδείξαμε και στους πιο κακόπιστους ακόμα, ότι δεν μένουμε κλεισμένοι **στον αυτοποιοητικό μας μηχανισμό, αλλά στεκόμαστε, σε πείσμα κάθε ισχυρού, μαζί με την κοινωνία, μπροστάρηδες στους αγώνες για κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη.**

Ο δημόσιος λόγος και οι δράσεις μας δεν αντιμετωπίζουν, όμως, μονοδιάστατα τα ζητήματα. Παρεμβαίνουμε και στα κακώς κείμενα του οίκου μας. Προς απόδειξη τούτου, σας θυμίζω ότι, αμέσως μετά την τελευταία τροποποίηση του Κώδικα Δικηγόρων, που επανέφερε τη δυνατότητα αυτεπάγγελτης άσκησης πειθαρχικής δίωξης στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου, κινήθηκε διαδικασία πειθαρχικής διερεύνησης των ούτω αποκαλούμενων «τηλεδικών», η οποία έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις και φαλκιδεύει την αξιοπρεπή άσκηση του λειτουργήματος, αλλά και παραβιάζει θεμελιώδεις δικαϊκές αρχές (τεκμήριο αθωότητας, μυστικότητα προδικασίας κοκ). Για το ίδιο θέμα η Ολομέλεια έκανε δημόσια παρέμβαση, ενώ συμμετέχουμε σε κοινές δράσεις με την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, την ΕΣΗΕΑ και τον ΙΣΑ, έχοντας πραγματοποιήσει ήδη παρέμβαση στο Ε.Σ.Ρ.

Άφησα τελευταίο όχι ως ήσσονος σημασίας θέμα, αλλά για να επικεντρώσω ιδιαίτερα σε αυτό, το επίκαιρο θέμα της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών, ένα θέμα που άπτεται της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος και των δημοκρατικών θεσμών, που κάποιοι -νομίζω κακώς- υποτιμούν, εκτιμώντας ότι αφορά μόνον «λίγους». Απαντώ ότι πρώτα πρώτα το ζήτημα δεν αφορά καθόλου λίγους: 15.000 συμπολίτες μας παρακολουθούνται, όπως προέκυψε, δεν είναι

διόλου ευκαταφρόνητος αριθμός. Έπειτα το ζήτημα δεν είναι ποσοτικό, είναι ποιοτικό. **Την προσπάθεια της υποβάθμισης της καταπάτησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, με το επιχείρημα ότι αφορά «μόνο λίγους» και ότι το ενδιαφέρον πρέπει να επικεντρώνεται στην καθημερινότητα δεν μπορώ να την ασπαστώ και οφείλω να θυμίσω ότι τέτοιες λογικές οδήγησαν ιστορικά σε επικίνδυνες ατραπούς. Για να μην διολισθήσουμε σε έναν ιδιότυπο συνταγματικό μιθριδατισμό, που φαλκιδεύει το δημοκρατικό κεκτημένο οφείλουμε να είμαστε σε εγρήγορση. Το ζήτημα αφορά την ψυχή της Δημοκρατίας. Γι' αυτό έχουμε χρέος υπεύθυνης δημόσιας τοποθέτησης.**

Οι αποκαλύψεις που έχουν γίνει καταδεικνύουν πρωτοφανή θεσμική ένδεια σε έναν τομέα που άπτεται της ελευθερίας όλων. Παρά την πολλαπλή δικαιοθετική κατοχύρωσή του, τόσο στο Σύνταγμα που επιτρέπει την άρση του απορρήτου κατ' εξαίρεση, υπό ιδιαιτέρως αυστηρές προϋποθέσεις για λόγους αποκλειστικά και μόνο, εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων, όσο και στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ και τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαπιστώθηκαν τεράστιες αβελτηρίες στην εν τοις πράγμασι παρεχόμενη έννομη προστασία.

Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να διακριβωθεί εάν εξαντλήθηκαν τα όρια ελέγχου που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία. Το ζήτημα δεν έχει απασχολήσει νομίζω επαρκώς τον δημόσιο διάλογο και γι' αυτό επιθυμώ να το αναδείξω:

- Κατ' αρχάς, ο ν. 3115/2003 για την ΑΔΑΕ προβλέπει ότι «η *Α.Δ.Α.Ε. υπεισέρχεται μόνο στον έλεγχο της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου, χωρίς να*

εξετάζει την κρίση των αρμόδιων δικαστικών αρχών». Τι σημαίνει αυτό; Ότι πράγματι η ΑΔΑΕ δεν κάνει έλεγχο σκοπιμότητας των αποφάσεων άρσης του απορρήτου. Όμως και **δικαιούται και υποχρεούται να ελέγχει, πέραν της διαδικασίας και τους «όρους», δηλ. τη νομιμότητα της επισύνδεσης**. Συνεπώς, η ΑΔΑΕ οφείλει να κάνει πλήρη έλεγχο νομιμότητας, και υπόκειται η ίδια, δηλ. τα μέλη και τα στελέχη της, σε έλεγχο εάν αδρανούν στην άσκηση των καθηκόντων τους.

- Δεύτερον, η εισαγγελική διάταξη που εκδίδεται κατ' άρθρο 3 ν. 2225/1994 για την άρση του απορρήτου για λόγους εθνικής ασφάλειας **δεν συνιστά δικαστική απόφαση**. Συνεπώς, **ο εισαγγελικός λειτουργός δεν είναι ανέλεγκτος, αλλά υπόκειται στον (πειθαρχικό) έλεγχο της προϊσταμένης εισαγγελικής αρχής**. Είναι λοιπόν απορίας άξιο, γιατί ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου περιορίζει μέχρι σήμερα την έρευνά του μόνο στα πλημμεληματικής υφής-ζητήματα της διαρροής πληροφοριών από την ΕΥΠ τιθέμενος μάλιστα ο ίδιος επικεφαλής της έρευνας- κάτι που δεν συνηθίζεται και δεν διερευνά το μείζον ζήτημα της νομιμότητας των επίμαχων «επισυνδέσεων» για τα μη πολιτικά πρόσωπα που εμπλέκονται. Τοσούτω μάλλον, καθόσον η εισαγγελική λειτουργός που έλαβε την επίμαχη απόφαση φέρεται να έχει πει στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής ότι προέβη σε έλεγχο ουσίας και συνηγόρησε υπέρ της άρσης του απορρήτου.
- Τρίτον, ουδείς κείται πέραν και πάνω των ποινικών νόμων. Εν προκειμένω, ενώ έχουν υποβληθεί σχετικές μηνυτήριες αναφορές, **για καμία εξ αυτών δεν φαίνεται να έχει προχωρήσει επαρκώς η ποινική διαδικασία**. Όταν

βρισκόμαστε αντιμέτωποι με απειλές της Δημοκρατίας οι λειτουργοί της ποινικής δικαιοσύνης, οφείλουν να ενεργούν κατ' απόλυτη προτεραιότητα. Η αδικαιολόγητη καθυστέρηση δεν απέχει πολύ από τη συγκάλυψη και η συγκάλυψη δεν απέχει πολύ από τη συνενοχή.

- Τέταρτον, ο πολιτικός έλεγχος της Βουλής, μέσω της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και της Εξεταστικής Επιτροπής, **δεν μπορεί να απονευρώνεται με την επίκληση του απορρήτου** από τους ελεγχόμενους. **Το κράτος δικαίου δεν ανέχεται νησίδες αυθαιρεσίας, ούτε κρατικούς λειτουργούς και υπαλλήλους αυτοεξαιρούμενους της δημοκρατικής λογοδοσίας.**

Κάποιοι ετάχθησαν να φυλάττουν Θερμοπύλες. Πλην όμως, **σε μια δημοκρατία κυρίως οι φύλακες είναι αυτοί που πρέπει να ελέγχονται.** Διότι, αλλιώς, ποιος θα μας προφυλάξει από αυτούς;

Ως Ολομέλεια και δικηγορικό σώμα λάβαμε από την πρώτη στιγμή σαφή θέση επί του θέματος.

Πέραν της αναγκαίας απόδοσης ευθυνών, το μείζον ζήτημα που ανέκυψε θέτει εν ταυτώ την ανάγκη άμεσης επανεξέτασης του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου με την ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και των νόμιμων εγγυήσεων.

Ανεξάρτητα από τη νομική ή και πολιτική θεώρηση της κατάστασης, είναι σαφές ότι η Πολιτεία και υπό τις τρεις λειτουργίες της (δικαστική, εκτελεστική και νομοθετική), δεν επέδειξε τα οφειλόμενα άμεσα θεσμικά αντανακλαστικά. Σε μια τόσο κρίσιμη στιγμή, όπου διακυβεύεται η τήρηση του Συντάγματος και της ευρωπαϊκής δικαιοσύνης τάξης, οφείλουν όλοι να αρθούν στο ύψος των

περιστάσεων. Σε ζητήματα δημοκρατίας και κράτους δικαίου δεν χωρούν ούτε εκπτώσεις ούτε συμψηφισμοί.

Επιθυμώ να κλείσω την παρούσα παρέμβασή μου με αναφορά στα ζητήματα που αφορούν τον κλάδο και δικαιολογημένα απασχολούν έντονα τους συναδέλφους.

Από την αρχή της νέας θητείας, συνεχίζοντας το έργο μας, με συνέπεια απέναντι στις δράσεις και τους αγώνες του σώματος, **με νωπή τη λαϊκή εντολή του κλάδου, που αποτέλεσε επιδοκιμασία του έργου της απελθούσης Ολομέλειας, προχωρήσαμε σε παρεμβάσεις στα μεγάλα, αλλά και στα «μικρά» ζητήματα** -που δεν θα κουραστώ να λέω ότι συχνά έχουν **μεγαλύτερη** σημασία για τους συναδέλφους, διότι συνδέονται άμεσα με την ποιότητα της καθημερινότητάς μας και δη το κύρος και την αξιοπρέπειά μας και τις συνθήκες άσκησης του λειτουργήματός μας.

1. Ξεκινώ με τα **ζητήματα** που κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε σχετικά με την απονομή της Δικαιοσύνης:

- Στο πλαίσιο των διεκδικήσεων για την **άμεση εκκαθάριση και καταβολή των αποζημιώσεων στους δικαιούχους δικηγόρους νομικής βοήθειας**, προωθήθηκε νομοθετική ρύθμιση στην οποία προβλέπεται η σύναψη **Προγραμματικής Σύμβασης** μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης, του ΤΑΧΔΙΚ και της Ολομέλειας, για την επιτάχυνση της διαδικασίας καταβολής του τμήματος της αποζημίωσης νομικής βοήθειας, που προκαταβάλλεται στον δικαιούχο δικηγόρο, προ της συνολικής εκκαθάρισης/ενταλματοποίησης, ενώ προβλέφθηκε για

πρώτη φορά και πρόσθετη αποζημίωση για την κάλυψη των δαπανών νομικής βοήθειας.

- **Αμβλύθηκαν οι αρνητικές συνέπειες της τροποποίησης του άρθρου 349 ΚΠΔ, μετά τη σύσσωμη αντίδρασή μας.** Με τις αλλαγές που επήλθαν, με νομοτεχνικές παρεμβάσεις της τελευταίας στιγμής από την Κυβέρνηση.
- Με άμεση παρέμβασή μας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης προωθήθηκε νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος της αναστολής των καταχρηστικών προθεσμιών ασκήσεως ενδίκων μέσων και για τα δύο διαστήματα της αναστολής των εργασιών των Δικαστηρίων λόγω COVID (μετά την έκδοση αντιφατικών αποφάσεων του ΑΠ, που προκάλεσαν τεράστια σύγχυση και ανασφάλεια δικαίου).

Οφείλω να σημειώσω ότι **το Υπουργείο Δικαιοσύνης**, μέσω των νομοθετικών του παρεμβάσεων στα παραπάνω ζητήματα, **στάθηκε αρωγός** στα αιτήματά της Ολομέλειας, και ως εκ τούτου διευκόλυνε την επίλυση των ζητημάτων αυτών που ταλάνιζαν τον δικηγορικό κόσμο. Τούτο οφείλουμε να το αναγνωρίσουμε.

- Εκφράσαμε την έντονη διαμαρτυρία μας για τη νέα διάταξη του άρθρου 187 ΠΚ και αποφασίσαμε **στοχευμένη αποχή από τις ποινικές υποθέσεις στον α' βαθμό όταν υπάρχει κατηγορία του άρθρου 187 ΠΚ**, μετά την αιφνιδιαστική προσθήκη της παρ. 6.
- **Σταθήκαμε κάθετα αντίθετοι στο δικαστικό «Καλλικράτη»** δηλ. στην επιχειρούμενη προσπάθεια να συνδεθεί η τυχόν συγχώνευση / κατάργηση Πρωτοδικείων με την χρήση ψηφιακών μέσων (τηλεδίκες) και την εξάλειψη της φυσικής

παρουσίας των δικηγόρων στα ποινικά ακροατήρια και τις ειδικές διαδικασίες.

2. Για φορολογικά και ασφαλιστικά θέματα υπενθυμίζουμε:

- Την **υπαγωγή δικηγόρων συνεργατών** (κατά την παρ.9 του άρθρου 39 του ν.4387/2016) **στο ασφαλιστικό καθεστώς μισθωτού** μετά την ΥΑ της 26.11.2021 & την απόφαση 13/2022 του ΣΤΕ.
- Την **παράταση της ασφαλιστικής ικανότητας**, η οποία ήρθε ως αποτέλεσμα της εξαγγελίας στοχευμένης αποχής από υποθέσεις του e-ΕΦΚΑ, μετά την παράνομη αφαίρεση ασφαλιστικής ικανότητας από συναδέλφους άνευ υπαιτιότητάς τους.
- Την **επέκταση χορήγησης επιδόματος μητρότητας** και σε έμμισθες δικηγόρους ασφαλισμένες στον e-ΕΦΚΑ
- Την **έγκαιρη πίστωση (στις 1.4.2022), των ποσών των πιστωτικών υπολοίπων** γραμματίων προείσπραξης 2021 στους δικαιούχους
- Την **παράταση της προθεσμίας διαβίβασης των δεδομένων** εσόδων τιμολόγησης στο myData αρχικώς μέχρι τις 15 Ιουνίου 2022 και εν συνεχεία μέχρι τις 30 Ιουνίου 2022. Ήδη αναμένεται εγκύκλιος του e-ΕΦΚΑ που θα επιλύει το θέμα των «τίτλων κτήσης» για τους ασκούμενους δικηγόρους.

3. Στο πεδίο της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης:

- Διασφαλίσαμε, με την καθοριστική συμβολή με του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, την απόκτηση **δωρεάν απομακρυσμένων ψηφιακών υπογραφών πρωτοποριακά για όλους τους Δικηγόρους** (μέσω προγραμματικής σύμβασης με την ΚΕΕΕ)
- Αναβαθμίστηκε η ασφάλεια πρόσβασης κάθε δικηγόρου στο Portal.olomeleia.gr για την εξασφάλιση της χρήσης του αποκλειστικά και μόνο από τους δικηγόρους, με την καθιέρωση κωδικού μίας χρήσης για την είσοδο σε αυτό
- Προκηρύχθηκε από την ΚτΠ ΑΕ έργο **προϋπολογισμού 8.000.000€** για την αναβάθμιση του portal.olomeleia.gr και την φιλοξενία του στις ασφαλείς και προηγμένες υποδομές του **G-cloud**.
- Με πρωτοβουλία της Συντονιστικής Επιτροπής έχουν εκπονηθεί προτάσεις για προγράμματα που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ 2023-2027 και θα τεθούν προς έγκριση στην αυριανή Συνεδρίαση.

4. Στο πλαίσιο της προσπάθειας διεύρυνσης της δικηγορικής ύλης:

- Ενεγράφησαν ήδη και ξεκινά εντός του μηνός η απασχόληση των πρώτων δικηγόρων στο **μητρώο νομικών εισηγητών του Κτηματολογίου** στο πλαίσιο σχετικών προγραμματικών συμβάσεων με τους δικηγορικούς συλλόγους.
- Προβλέφθηκε η **τοποθέτηση δικηγόρων στις Επιτροπές εκδίκασης Ενστάσεων Κτηματολογικών Υποθέσεων** που προβλέπονται στο ν.2308/95.

- Ήδη εκδόθηκε πρόσκληση ενδιαφέροντος για τους δικηγόρους επιθυμούν να αναλάβουν το χειρισμό υποθέσεων ως εκτελεστές διαθηκών/εκκαθαριστές Κοινοφελών Περιουσιων ή κηδεμόνες σχολάζουσας κληρονομιάς.

5. Για την καθημερινότητα των συναδέλφων:

- **Αποτρέψαμε την ένταξη των δικηγόρων στο ΓΕΜΗ** καθώς με τροπολογία που προωθήσαμε από κοινού με τους λοιπούς επιστημονικούς φορείς συνιστάται Γενικό Μητρώο Μελών Επιστημονικών Φορέων (ΓΕΜΜΕΦ), στο οποίο θα εγγράφονται προαιρετικά και δωρεάν οι δικηγόροι και λοιποί επιστήμονες - ελεύθεροι επαγγελματίες, αποκλειστικά για σκοπούς κρατικής ή ενωσιακής χρηματοδότησης.
- Παρά το γεγονός ότι συνεχίζουν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα, **διευρύνθηκε το ωράριο παραλαβής-καταχώρισης εγγραπτέων πράξεων** στα Κτηματολογικά Γραφεία **καθώς και το ωράριο ελέγχου.**
- Στις **προθεσμίες που αναστέλλονται, κατά το μήνα Αύγουστο**, σύμφωνα με το άρθρο 147 παρ. 2 ΚΠολΔ υπήχθησαν πλέον με ρητή διάταξη και περιπτώσεις, που δεν είχαν συμπεριληφθεί στη διάταξη.
- Μετά την παρέμβαση της Ολομέλειας εισήχθη ρύθμιση σύμφωνα με την οποία οι υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας είναι αρμόδιες για την βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής και την επικύρωση αντιγράφων όταν ο ενδιαφερόμενος είναι κρατούμενος των υπηρεσιών αυτών. Επιλύεται, έτσι, το σοβαρό πρόβλημα που ανέκυψε μετά την

ψήφιση του ν. 4937/2002 και εμπόδιζε τους προσωρινά κρατούμενους, να αναθέσουν την υπεράσπισή τους σε συνήγορο της επιλογής τους.

- Προχωρεί η υλοποίηση του **επιδοτούμενου προγράμματος πρακτικής άσκησης σε δικηγορικά γραφεία (Β' φάση)**.
- Το 2021 ξεκίνησε η διαλειτουργικότητα του portal olomeleia με τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Οι δικηγόροι μπορούν πλέον να καταθέτουν ηλεκτρονικά αιτήματα υπηκόων τρίτων χωρών για χορήγηση άδειας παραμονής για εξαιρετικούς λόγους καθώς και αιτήματα ανανέωσης άδειας παραμονής. Τέλος, ξεκίνησε η ηλεκτρονική διαδικασία ορισμού ραντεβού για καταγραφές αιτημάτων διεθνούς προστασίας, γεγονός που ανταποκρίνεται στο πάγιο αίτημά μας για εξομάλυνση της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου.

Παρά το γεγονός ότι έχουν γίνει σημαντικά βήματα, είναι αναμφίβολο ότι δικηγόροι και πολίτες εξακολουθούν να είναι αντιμέτωποι με τις αβελτηρίες του δικαστικού συστήματος και τη διοικητική γραφειοκρατία:

- **Καθυστερήσεις στην εκδίκαση υποθέσεων και την έκδοση αποφάσεων, ελλείψεις σε δικαστικούς υπαλλήλους, έλλειψη συνεργασίας από μερίδα αυτών, ανεπαρκείς υποδομές στη Δικαιοσύνη** , αλλά και
- **Ανεπαρκή ωράρια εξυπηρέτησης στις υπηρεσίες και ιδίως στα Κτηματολογικά Γραφεία και τα Υποθηκοφυλακεία**, όπου τα προβλήματα διογκώνονται καθημερινά όλο και περισσότερο και πάλι, **απρόθυμοι δημόσιοι υπάλληλοι, ελλειμματική χρήση**

ηλεκτρονικών μέσων κατά τις συναλλαγές με τις υπηρεσίες (παρά τα βήματα που έχουν γίνει μέσω του gov.gr).

Παράλληλα, ο δικηγορικός κόσμος χειμάζεται οικονομικά υπό το βάρος της πολλαπλής κρίσης: μνημονιακής, πανδημικής, ενεργειακής, πληθωριστικής, έχοντας μείνει δυστυχώς διαχρονικά στο περιθώριο των κρατικών πολιτικών στήριξης, με ευθύνη όλων των κυβερνητικών πλειοψηφιών κατά την τελευταία υπερδεκαετή περίοδο.

Με δεδομένο ότι μπαίνουμε σε προεκλογική τροχιά, τα πολιτικά κόμματα οφείλουν επιτέλους να τοποθετηθούν συγκεκριμένα απέναντι στον κλάδο και τα αιτήματά του: για την αναβάθμιση της Δικαιοσύνης, για τα ζητήματα της καθημερινότητας, αλλά και για την αναγκαία οικονομική αποκατάσταση του σώματος, ώστε το δικηγορικό λειτούργημα να ασκείται με όρους αξιοπρέπειας επ' ωφελεία των πολιτών.

Θέλω να θέσω ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα, που άπτεται βεβαίως της δικηγορικής ύλης, αλλά προεχόντως εγγυάται την **ασφάλεια των συναλλαγών: την καθιέρωση υποχρεωτικής παράστασης, άλλως την καθιέρωση πιστοποιητικού ελέγχου συνδρομής νομικών προϋποθέσεων (νομικού ελέγχου) στις εμπράγματα δικαιπραξίες**, καθώς και σε ορισμένες κατηγορίες ενοχικών συμβάσεων σημαντικού αντικειμένου. Ο νομικός έλεγχος καθίσταται ακόμη περισσότερο αναγκαίος σε μια περίοδο πληθωριστικής πίεσης και οικονομικής αβεβαιότητας, όπου η Πολιτεία έχει χρέος να στηρίξει την οικονομία και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη στις συναλλαγές. Παράλληλα, θωρακίζοντας τις συναλλαγές υψηλού οικονομικού αντικειμένου, αποτρέπει τις μελλοντικές αντιδικίες, καταλήγοντας σε αποσυμφόρηση των

δικαστηρίων και επιτάχυνση της απονομής της Δικαιοσύνης. Πρόκειται για θεσμική τομή με πολλαπλά οφέλη για την κοινωνία και τους πολίτες, που έχει έρθει η ώρα να λάβει σάρκα και οστά. Ήδη οι υποθέσεις αμφισβήτησης Κτηματολογικών εγγραφών προσδιορίζονται μετά την πάροδο 2-3 ετών.

Παρά την επίμονη ανάδειξή τους από την Ολομέλεια, υφίστανται κομβικά οικονομικά – φορολογικά αιτήματα που δεν έχουν ακόμη ικανοποιηθεί. Αναφέρομαι ιδίως:

- στην **κατάργηση, άλλως, μείωση του ΦΠΑ στις δικαστηριακές υπηρεσίες,**
- την **επέκταση απαλλαγής των δικηγόρων από ΦΠΑ μέχρι του ποσού των 25.000 ευρώ,**
- στην **κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος,**
- στην **επίσπευση της καταβολής των αποζημιώσεων νομικής βοήθειας,** όπου χιλιάδες υποθέσεις λιμνάζουν,
- στην αντιμετώπιση των αβελτηριών που παρατηρούνται στις συναλλαγές με τις υπηρεσίες του ΕΦΚΑ με τις καθυστερήσεις και τα προβλήματα στην εξυπηρέτηση,
- στην επίλυση των **θεσμικών θεμάτων των εμμίσθων** που παγίως έχουμε θέσει (αύξηση αποδοχών: μισθολογική εξέλιξη, ωριμάνσεις, μεταπτυχιακά, αποζημιώσεις).

Πέρα από τα ως άνω μείζονα ζητήματα έχει έρθει η ώρα των **γενναίων αποφάσεων, που θα επηρεάσουν αποφασιστικά την καθημερινότητα των συναδέλφων.**

Καλούμε την Κυβέρνηση και την αντιπολίτευση, μείζονα και ελάσσονα, **να αναλάβουν τις ευθύνες τους απέναντι στη**

Δικαιοσύνη τον δικηγορικό κόσμο και τους πολίτες, με καθαρές κουβέντες, χωρίς μισόλογα και υπεκφυγές. Είναι κάτι που το έχουν ανάγκη, όχι μόνο οι δικηγόροι, αλλά και η κοινωνία.

Επειδή *«έχω την ιδιοτροπία να πιστεύω στον εαυτό μας»*, όπως έλεγε ο Γ. Σεφέρης, σήμερα από τη Καβάλα **στέλνουμε ένα ηχηρό μήνυμα προς όλους. Στον αγώνα για ένα δημοκρατικό, κοινωνικό κράτος δικαίου, για μια καλύτερη, ποιοτικά αναβαθμισμένη και ταχεία κατ' απονομήν δικαιοσύνη, και για αξιοπρεπή άσκηση της δικηγορίας θα είμαστε μπροστάρηδες, χωρίς να υπολογίζουμε το προσωπικό ή το συντεχνιακό κόστος. Το οφείλουμε σε μας, στους συναδέλφους μας, στο νομικό κόσμο, στην ίδια τη δικαιοσύνη και εν τέλει στον ελληνικό λαό εν ονόματι του οποίου και μόνον απονέμεται και πρέπει να απονέμεται.**